

บันทึก

เรื่อง อำนาจสารวัตรทหาร

๑. สารวัตรทหารชั้นอยู่ในสังกัดของมณฑลและจังหวัดทหาร โดยปกติมีหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย การวินัยภายนอกหน่วยทหาร (มาตรา ๑๔ ทวิ พระราชบัญญัติการตั้งระเบียบราชการกองทัพบกในกระทรวงกลาโหม แก้ไขโดยฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๓) แต่ทั้งนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับทหารเท่านั้น ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องไปถึงประชาชน

๒. ในการที่สารวัตรทหารทำการตรวจค้นประชาชนทั่วไปในยานพาหนะโดยสารและรถไฟทางภาคเหนือ นั้น ไม่อาจทราบได้ว่าได้กระทำไปโดยอาศัยอำนาจอะไร แต่มีทางที่จะอนุมานได้ว่าได้กระทำไปตามนัยแห่งกฎหมายว่าด้วยศุลกากร หรือกฎหมายว่าด้วยฝิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำสินค้าลักลอบหนีภาษี หรือของต้องห้ามเข้ามา หรือการลักพาฝิ่นเถื่อนเข้ามา เป็นต้น

สำหรับกฎหมายว่าด้วยศุลกากรที่ให้พนักงานตรวจค้นของที่ลักลอบหนีศุลกากร หรือของต้องห้ามต้องกำกับได้นั้น พนักงานตามกฎหมายนี้ที่จะได้รับแต่งตั้งได้ก็ต้องเป็นผู้รับราชการในกรมศุลกากรหรือนายอำเภอ หรือผู้ช่วยนายอำเภอ ฉะนั้น จึงอาศัยกฎหมายนี้แต่งตั้งสารวัตรทหารเป็นพนักงานไม่ได้

๓. สำหรับกฎหมายฝิ่นนั้นมีบทวิเคราะห์ว่า “เจ้าพนักงานสรรพสามิต หมายถึงผู้ใดผู้หนึ่งที่กรมนี้ได้แต่งตั้งขึ้นเพื่อจัดการตามพระราชบัญญัตินี้” และได้กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานสรรพสามิตให้ทำการตรวจค้นและยึดฝิ่นที่ฝ่าฝืนกฎหมายได้ (มาตรา ๔๔ ทวิ พระราชบัญญัติฝิ่น พ.ศ. ๒๕๓๒ ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๖)

ฉะนั้น ถ้าสารวัตรทหารที่กระทำการตรวจค้นตามที่ผู้ตั้งกระทู้ถามมานั้น ได้รับการแต่งตั้งตามนัยแห่งกฎหมายดังกล่าวก็มีอำนาจตรวจค้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้

๔. อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงดังกล่าวแล้ว ฉะนั้น ถ้าสารวัตรทหารได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานสรรพสามิตดังกล่าวแล้ว การกระทำเช่นนั้นก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๓๑ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติว่า “การจับกุมคุมขังหรือตรวจค้นบุคคลไม่ว่าในกรณีใด ๆ จะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ผู้ที่ถูกจับกุมหรือถูกตรวจค้นจะต้องได้รับแจ้งเหตุ พร้อมด้วยรายละเอียดตามสมควร ในการที่ถูกจับหรือถูกตรวจค้นโดยไม่ชักช้า และผู้ถูกคุมขังย่อมมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้”

(ลงชื่อ) ส.วินิจัยกุล)

(นายเสริม วินิจัยกุล)

เลขที่การ

คณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๕๓